

Tomasz Róg

Poradnik Mentora

- ✓ Jak rozwijać interkulturowość w różnych grupach wiekowych
- ✓ Scenariusze zajęć
- ✓ Rodzice a zagadnienie interkulturowości
- ✓ Szkoła a zagadnienie interkulturowości

Redakcja merytoryczna
Anna Gębka-Suska

Analiza merytoryczna
Justyna Maziarska-Lesisz
Elżbieta Witkowska

Recenzja
dr Barbara Muszyńska

Redakcja językowa i korekta
Żeliszaw Żeliszawski

Projekt graficzny, projekt okładki
Wojciech Romerowicz, ORE

Skład i redakcja techniczna
Joanna Suska

Projekt motywu graficznego „Szkoty ćwiczeń”
Aneta Witecka

ISBN 978-83-65890-00-9 (*Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce*)

ISBN 978-83-65890-37-5 (*Zestaw 10, Kompetencja interkulturowa*)

ISBN 978-83-65890-39-9 (*Zeszyt 2*)

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).

Spis treści

Na dobry początek – rady dla Praktykanta	4
Jak rozwijać interkulturowość w różnych grupach wiekowych	5
Wypróbuj sam	7
Scenariusz 1	8
Scenariusz 2	11
Scenariusz 3	14
Scenariusz 4	18
Scenariusz 5	21
Scenariusz 6	23
Scenariusz 7	26
Scenariusz 8	30
Zadanie na planowanie	33
Do przemyślenia i przedyskutowania	33
Sugestie, jak oceniać zadania rozwojowe z „Zeszytu ćwiczeń”	35
Rodzice a zagadnienie interkulturowości	36
Szkoła a zagadnienie interkulturowości	36

Na dobry początek – rady dla Praktykanta

„Poradnik Mentora” rozpoczniemy od praktycznych wskazówek dotyczących lekcji rozwijających kompetencję interkulturową, jakie Mentor może przekazać Praktykantowi.

1. Po pierwsze pamiętaj, że przygotowanie uczniów do zachowywania się odpowiednio do norm danej kultury jest zadaniem niezwykle trudnym. Zasypywanie uczniów zbyt dużą liczbą informacji na temat kultury docelowej zabiera cenny czas lekcji. Dlatego o wiele ważniejsze jest nastawienie uczniów na samodzielność w kontaktach z obcą kulturą. Oznacza to, że lepiej poświęcić czas na nauczenie zwrotów typu: „Jak to się robi w tym kraju?”, niż bombardować uczniów informacjami z zakresu kulturoznawstwa.
2. Lekcje stymulujące kreatywność są zwykle ciekawe i bardzo angażują uczniów. Zadawaj uczniom pytania otwarte, zmuszaj ich do zastanowienia się, dlaczego jest tak, a nie inaczej; zachęcaj ich do kwestionowania i krytycyzmu wobec tego, co czytają i słyszą; zmuszaj ich do zastanowienia się i samodzielnego szukania informacji: dlaczego jest tak, a nie inaczej.
3. Wykorzystuj nawet drobne fragmenty lekcji do odwoływania się do aspektów kulturowych i porównywania języków: „Czy po polsku też tak się mówi?”, „Skąd biorą się takie powiedzenia?”.
4. Zachęcaj uczniów do autorefleksji i spojrzenia z dystansem na własną kulturę. Pytaj, w jaki sposób przedstawiliby dane zjawisko ich kultury ojczystej obcokrajowcowi.
5. Żeby poznawać innych, trzeba najpierw poznać siebie. Stwarzaj okazje, by uczniowie mogli opowiadać o sobie: o tym, jacy są, co ich interesuje, porusza.
6. Pozwól uczniom porównywać w języku obcym zwyczaje panujące w ich domach i rodzinach. Zachęcaj do refleksji, że różni się nawet w obrębie jednej rodziny.
7. Gdy zetkniesz się z myśleniem stereotypowym bądź ksenofobicznym, nie reaguj krytyką, tylko proś ucznia o wyjaśnienie i doprecyzowanie, na czym opiera swe sądy. Zachęć pozostałych uczniów do dyskusji.
8. Zaangażuj uczniów do zmiany perspektywy, np. poproś, by omówili jakąś kwestię z punktu widzenia różnych osób, z różnych środowisk, w różnym wieku, innej płci itd.
9. Rozwijaj umiejętność odnoszenia się z szacunkiem do rozmówcy. Zapoznaj uczniów ze zwrotami służącymi wyrażaniu dezaprobaty, podkreślaniu własnego zdania, dystansowania się od opinii, grzecznego sprzeciwiania się itd.
10. Wykorzystuj wiedzę i doświadczenia kulturowe uczniów, zachęcaj ich do dzielenia się swoimi spostrzeżeniami.

11. Zwracaj uwagę na myślenie stereotypowe. Omawiaj z uczniami, czym są uproszczenia, uogólnienia i kategoryzowanie. Zachęcaj do refleksji na temat tego, czy na pewno wszyscy przedstawiciele danej kultury zachowują się w taki, a nie inny sposób. Pytaj uczniów, jak to jest w ich rodzimej kulturze.
12. Zaplanuj dużą ilość ćwiczeń opartych na autentycznej komunikacji pomiędzy uczniami; wykorzystuj odgrywanie ról, symulacje, dyskusje i debaty.
13. Cierpliwie rozwijaj w uczniach otwartość, ciekawość, tolerancję i refleksyjność. Kompetencja interkulturowa rozwija się przez całe życie. Przygotuj uczniów na to, że sukces w jednym kontakcie interkulturowym nie oznacza, że każdy kolejny będzie miał równie pomyślny przebieg.

Jak rozwijać interkulturowość w różnych grupach wiekowych

Jednym z istotnych czynników, jakie należy wziąć pod uwagę rozwijając u uczniów kompetencję interkulturową, jest ich wiek. Różne grupy wiekowe uczniów będą różniły się między sobą nie tylko stylami uczenia się, ale również umiejętnością myślenia abstrakcyjnego. Ponadto, każdy wiek niesie ze sobą różne możliwości i ograniczenia. Poniżej przyjrzymy się czterem różnym grupom wiekowym oraz sugerowanym technikom rozwijania kompetencji interkulturowej.

Następujące przykładowe ćwiczenia rozwijają kompetencję interkulturową u przedszkolaków:

- kolorowanie szablonów ludzkiego ciała, zgodnie z różnymi kolorami skóry;
- odgadywanie, z jakiego kraju pochodzi dany utwór muzyczny;
- ubieranie lalek w stroje charakterystyczne dla różnych kultur;
- kolorowanie flag różnych państw;
- nauka tańców z różnych stron świata;
- ćwiczenie powitań w różnych językach i z wykonywaniem różnych gestów;
- wizyta obcokrajowca, który opowie o swojej kulturze;
- tworzenie pacynek reprezentujących różne kultury;
- poznawanie i smakowanie potraw z różnych stron świata;
- łączenie flag różnych państw z ich symbolami narodowymi;
- przebieranie się za przedstawicieli różnych kultur;
- układanie z puzzli map różnych krajów;
- oglądanie filmów o tematyce kulturowej, dostosowanych do wieku przedszkolaków;
- wirtualne zwiedzanie zabytków;
- słuchowiska o tematyce kulturowej;
- nauka wierszyków zawierających informacje kulturowe;
- wspólne czytanie książeczek zawierających informacje o innych krajach;
- inscenizacje;
- wykonywanie prac plastycznych nawiązujących do symboli kulturowych,

- wykorzystywanie pacynki jako pośrednika pomiędzy kulturami.

Przykładowe techniki rozwijające kompetencję interkulturową w młodszym wieku szkolnym obejmują:

- gry i zabawy językowe o tematyce społecznej i kulturowej;
- pogadanki o innych kulturach (np. z wykorzystaniem pacynki);
- kontakt z przedstawicielami innych kultur (np. za pomocą internetu);
- piosenki dotyczące określonych tradycji kulturowych;
- narracje z wykorzystaniem rekwizytów, efektów ruchowych, dźwiękowych, które dotyczą danej kultury;
- odgrywanie ról;
- uczenie się na pamięć wierszy, poruszających tematykę kulturową;
- wykonywanie prac plastycznych nawiązujących do innych kultur;
- oglądanie filmów prezentujących inne kultury.

Przykładowe techniki rozwijania kompetencji interkulturowej w edukacji starszej młodzieży szkolnej są następujące:

- drama (pozwalająca na bezpieczne wchodzenie w różne role);
- dyskusja, debata (pozwolą na wysłuchanie opinii nastolatków);
- poznawanie zabytków, dzieł sztuki;
- nawiązywanie korespondencji z przedstawicielami innych kultur;
- analiza stereotypów;
- metoda projektu;
- bezpośredni kontakt z przedstawicielami innych kultur;
- projekty etnograficzne, badanie własnego środowiska pod kątem danego zagadnienia kulturowego;
- praca z filmem o tematyce kulturowej;
- symulacje, inscenizacje, odgrywanie ról;
- porównywanie kultur;
- rozpoznawanie symboli kulturowych;
- wymiana międzyszkolna.

Z kolei w pracy z uczniami dorosłymi, badacze zalecają następujące praktyczne techniki rozwijania kompetencji interkulturowej:

- wykorzystanie ćwiczeń tłumaczeniowych;
- analiza zapożyczeń;
- analiza zachowań codziennych, stylów komunikowania się w danej kulturze, wartości i postaw;
- porównywanie powiedzeń i przysłów pochodzących z różnych kultur;
- analiza stereotypów;
- debata, dyskusja;
- poznawanie tzw. kultury wysokiej i codziennej;

- wszelkie ćwiczenia wymagające pracy grupowej, np. wykonywanie projektów, które już same w sobie zawierają element komunikacji interkulturowej, gdyż wymagają komunikacji z innymi;
- prowadzenie korespondencji z obcokrajowcami;
- uświadamianie uprzedzeń.

Wypróbuj sam

Zaproponowane poniżej scenariusze zajęć zostały zaprojektowane dla Mentora, by wesprzeć go w przekazywaniu wiedzy na temat interkulturowości w dydaktyce językowej Praktykantom – przyszłym i czynnym nauczycielom. Mogą one także posłużyć do prowadzenia pokazowych lekcji otwartych dla innych nauczycieli. Opatrzone są one komentarzem dla Mentora oraz przykładowymi pytaniami i zadaniami dla Praktykanta. Scenariusze pogrupowane są według poziomu zaawansowania uczniów i ich wieku, ale mogą zostać zaadaptowane dla różnych grup uczniów.

Scenariusz 1	„Poznajemy koty z różnych krajów”	początkujący	przedszkole
Scenariusz 2	„Jedziemy na wycieczkę po Europie”	początkujący	przedszkole/ wczesnoszkolna
Scenariusz 3	„Jak zachowujemy się w środkach transportu publicznego?”	A2	starsza młodzież szkolna/dorośli
Scenariusz 4	„Co jedzą różne narodowości?”	A2	starsza młodzież szkolna/dorośli
Scenariusz 5	„Witajcie w Polsce!”	B1	starsza młodzież szkolna/dorośli
Scenariusz 6	„Jak witają się ludzie w różnych krajach?”	B1	starsza młodzież szkolna/dorośli
Scenariusz 7	„Spotkania kultur – jak interpretować nieporozumienia?”	B2	starsza młodzież szkolna/dorośli
Scenariusz 8	„Stereotypy – prawda czy fałsz?”	B2	starsza młodzież szkolna/dorośli

Scenariusz 1

Temat: Poznajemy koty z różnych krajów.

Poziom: początkujący

Koncepcja: dzieci uczą się wiersza *My Cat Likes To Hide In Boxes*, który opowiada o kotach mieszkających w różnych krajach

Cel: rozwijanie świadomości istnienia innych kultur i otwartości na nie

Formy pracy: praca grupowa

Metody pracy: metoda zabawy, technika reagowania całym ciałem

Materiały: [obrazki ilustrujące tekst wiersza *My Cat Likes To Hide In Boxes*](#) autorstwa Eve Sutton (mogą być umieszczone poziomo na kolejnych stronach kołonotatnika, co ułatwi ich przekładanie), te same obrazki w wersji czarno-białej do pokolorowania przez uczniów

Czas trwania zajęć: 15-20 min

Przebieg zajęć

1. Przywitaj się z dziećmi; zaśpiewajcie piosenkę na powitanie.
2. Powiedz dzieciom, że dzisiaj usłyszą wiersz o kotach mieszkających w różnych miejscach na świecie.
3. Przekładając kolejne strony z obrazkami, powoli przeczytaj dzieciom tekst wiersza, pomagając im zrozumieć znaczenie poszczególnych wersów przy pomocy gestów.
4. Przeczytaj wiersz kilkakrotnie, za każdym razem zachęcając dzieci do pokazywania razem z tobą.
5. Możesz teraz spróbować przeczytać wiersz jeszcze raz, tym razem zawieszając co jakiś czas głos i zachęcając dzieci, żeby dopowiedziały następane słowo. Dotyczy to zwłaszcza nazw poszczególnych państw.
6. Rozdaj dzieciom obrazki do pokolorowania. Możesz też je zachęcić, by same wymyśliły i narysowały kota z Polski. Jakie cechy można takiemu kotu przypisać?

Tekst wiersza *My Cat Likes To Hide In Boxes* autorstwa Eve Sutton

My Cat Likes To Hide In Boxes

The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

The cat from Spain flew an aeroplane.
The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

The cat from Norway got stuck in the doorway.
The cat from Spain flew an aeroplane.
The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

The cat from Greece joined the police.
The cat from Spain flew an aeroplane.
The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

The cat from Brazil caught a very bad chill.
The cat from Spain flew an aeroplane.
The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

The cat from Berlin played the violin
The cat from Brazil caught a very bad chill.
The cat from Spain flew an aeroplane.
The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

The cat from Japan waved a big blue fan.
The cat from Berlin played the violin
The cat from Brazil caught a very bad chill.
The cat from Spain flew an aeroplane.
The cat from France likes to sing and dance.
But MY cat likes to hide in boxes.

Look at all these clever cats, cats from Spain, Brazil and France, cats from Greece, Japan and Norway, cats who sing and fly and dance...

Dodatkowe wskazówki do lekcji

W zależności od czasu, jakim dysponujesz, i dociekliwości dzieci, możesz wytłumaczyć im, że stroje kotów reprezentują stroje narodowe; możesz zapoznać dzieci z flagami wymienionych w wierszu państw i zachęcić je do pokolorowania tych flag i dopasowania ich do odpowiednich kotów; możecie wspólnie poszukać wymienionych państw na mapie świata; możesz mówić dzieciom nazwy państw i poprosić, by naśladowały gestem odpowiedniego kota itd.

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

Czy wszystkie moje polecenia były jasne dla uczniów? Jak można je ulepszyć?
Czy tempo lekcji było przez cały czas odpowiednie?
Dzięki czemu udało mi się skupić uwagę uczniów?

Jak zaangażować Praktykanta

Praktykant może pomagać w opowiadaniu wiersza, może też zachęcać dzieci do naśladowania odpowiednich gestów. W czasie kolorowania obrazków Praktykant powinien asystować przy dzieciach.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

Na podstawie tej lekcji Praktykant może wyciągnąć wnioski odnośnie tego, jakie ćwiczenia mają dużą szansę powodzenia w nauczaniu wczesnoszkolnym, a mianowicie: duża częstotliwość powtórzeń, wsparcie słowa słyszanego obrazkiem i gestem, co ułatwia zrozumienie treści; wykorzystanie rymu i rytmu, które ułatwiają zapamiętywanie oraz użycie treści, które są przyjazne dziecku (uczynienie z kota głównego bohatera sprawia, że większość dzieci szybko go polubi i zaakceptuje jego różne stroje bez oceniania go).

Scenariusz 2

Temat: Jedziemy na wycieczkę po Europie.

Poziom: początkujący

Koncepcja: uczniowie poznają różne kraje europejskie, ich charakterystyczne miejsca i przykładową muzykę z danego kraju

Cel: rozwijanie wiedzy o innych kulturach, rozbudzanie ciekawości i otwartości na inne kultury

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach i grupowa

Metody pracy: podająca, eksponująca, zabawy

Materiały:

- obrazki/zdjęcia charakterystycznych miejsc wybranych krajów europejskich, np. Francja – Wieża Eiffla, Anglia – Big Ben, Polska – Stadion Narodowy, Włochy – Krzywa Wieża w Pizie; jeśli to możliwe, również w wersji do pokolorowania;
- bilety lotnicze z flagami poszczególnych krajów dla każdego ucznia;
- flagi wybranych krajów do pokolorowania;
- nagrania muzyki charakterystycznej dla danego kraju.

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Zadaj pytania w formie tzw. kanapki (pierwszy raz w języku obcym, następnie po polsku i znowu w języku obcym), postaraj się użyć jak najprostszego języka:
 - Co to jest podróż?
 - Czy lubicie podróżować?
 - Czy często podróżujecie?
 - Jakie kraje odwiedziliście?
2. Powiedz dzieciom, że zabierasz je w fascynującą podróż samolotem po Europie. Zapytaj, czego potrzebują, żeby podróżować samolotem. Akceptuj wszystkie możliwe odpowiedzi, ale naprowadź uczniów, by powiedzieli „bilet”. Wprowadź to słowo w języku obcym i poproś uczniów, by je powtórzyli.
3. Wyciągnij bilety z flagami poszczególnych wybranych przez siebie państw i pokaż je uczniom. Zapytaj ich, czy znają te flagi. Na przykład: uczniowie rozpoznają flagę Polski. Podnieś ją do góry, aby wszystkie dzieci ją widziały, powiedz w języku obcym: „To jest flaga Polski”. Poproś uczniów o kilkukrotne powtórzenie.
4. Zapytaj dzieci, jakie kolory ma flaga Polski.
5. Uczniowie nazywają kolory w języku obcym. Postępuj tak z pozostałymi flagami.
6. Rozdaj uczniom komplet biletów, mówiąc w języku obcym: „Proszę, oto bilet”. Zadbaj o to, by uczniowie podziękowali ci w języku obcym.
7. Poproś uczniów, by wsiedli do samolotu. Możesz wcześniej przygotować odpowiednio uformowane rzędy krzesel lub po prostu wybrać odpowiednie miejsce, w którym uczniowie będą siadać w rzędach na podłodze.

8. Przed wejściem do samolotu poproś uczniów o bilety w języku obcym; wręczając je, powinni mówić: „Proszę, oto bilet” (zwrot ten znają już z punktu 6). Podziękuj każdemu z uczniów i wskaż mu odpowiednie miejsce.
9. Powiedz uczniom, by przygotowali się do odlotu i zapięli pasy (demonstruj i mów w języku obcym). Życz im miłej podróży.
10. Po przylocie do pierwszego kraju włącz muzykę charakterystyczną dla tego kraju i powiedz uczniom, gdzie wylądowali, np. „Jesteśmy we Francji”.
11. (Opcjonalnie) Możesz nauczyć uczniów powitania w danym języku, np. „Bonjour!”.
12. Zaprezentuj obrazek/zdjęcie z charakterystycznym dla tego kraju miejscem i zapytaj uczniów, czy je rozpoznają. Jeśli nie, wytłumacz, co to za miejsce, np. „To jest wieża Eiffla we Francji”.
13. W zależności od zaawansowania językowego uczniów, możesz zadać uczniom pytania (technika „kanapki”), np.:
 - Gdzie jesteśmy?
 - Co to jest?
 - Czy ta wieża jest wysoka?
 - Gdzie znajduje się ta wieża?
 - Czy byliście kiedyś we Francji?
14. Postępuj w ten sposób z każdym kolejnym krajem.
15. Powiedz uczniom, że przylecieliście z powrotem do Polski, podziękuj za podróż i poproś o powrót na ich stałe miejsca.
16. Podsumowanie. Zapytaj uczniów, jakie kraje dziś odwiedzili. Możesz pokazać im flagę, obrazek lub odtwarzać muzykę danego kraju. W zależności od zaawansowania językowego uczniowie mogą podawać odpowiedzi ustnie lub zapisywać je na kartce, indywidualnie, w parach lub w grupach.
17. Na zakończenie lekcji rozdaj uczniom do pokolorowania flagi lub obrazki poznanych dziś miejsc.

Pytania, jakie możesz zadać praktykantowi

- Co było celem tej lekcji?
- Dlaczego stosowałem technikę „kanapki”?
- Jak można zmodyfikować te zadania?
- W jaki sposób dostosowałem zadania do możliwości różnych uczniów?
- Jakie wybrałem sposoby aktywizowania uczniów?

Jak zaangażować Praktykanta

- przed lekcją możesz poprosić Praktykanta o wykonanie materiałów potrzebnych na lekcję;
- w trakcie lekcji Praktykant może przyjąć role sprzedawcy biletów, załogi pokładowej, sprawdzającej bilety pasażerów i wskazującej im miejsca w samolocie;

Zadaj Praktykantowi następujące ćwiczenia do wykonania

- Poproś Praktykanta, by zaproponował rozgrzewkę językową do tej lekcji.
- Poproś Praktykanta, by wymyślił ćwiczenie awaryjne, które można wykorzystać w przypadku, gdy po zrealizowaniu scenariusza pozostanie jeszcze kilka minut do końca lekcji.

Czego Praktykant powinien się od Ciebie nauczyć

Te zajęcia mogą pokazać, jak przy pomocy zabawy można „odkleić” uczniów od ławek. Praktykant powinien wiedzieć, że lekcja nie musi dla uczniów oznaczać wyłącznie siedzenia w ławce i odpowiadania na pytania nauczyciela. W pracy z młodszym uczniem warto korzystać z jego wyobraźni, a zaproszenie na „fascynującą podróż samolotem” z pewnością tę wyobraźnię pobudzi. W trakcie tej lekcji nauczyciel komunikuje się z uczniami nie tylko słowem, ale też gestem, obrazem i muzyką – warto zwrócić Praktykantowi uwagę na to, żeby w swojej przyszłej pracy wykorzystywał różne kanały komunikacji.

Scenariusz 3

Temat: Jak zachowujemy się w środkach transportu publicznego?

Poziom: A2

Koncepcja: uczniowie analizują zachowania werbalne i niewerbalne w środkach transportu publicznego

Cel: rozwijanie umiejętności obserwacji własnej kultury i spojrzenia na nią z dystansu; rozwijanie krytycznej świadomości kulturowej

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach

Metody pracy: metoda podająca, problemowa, zabawy

Materiały: ilustracje autobusu, taksówki i pociągu; duży papier do wykonania plakatów

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Rozgrzewka: Powiedz uczniom, że na dzisiejszej lekcji będziecie rozmawiać o zachowaniu ludzi podróżujących środkami transportu publicznego. Upewnij się, że uczniowie rozumieją pojęcie „transport publiczny” w języku obcym. Jeśli nie, możesz posłużyć się ilustracjami autobusu miejskiego, taksówki i pociągu. Możesz upewnić się w języku polskim, czy uczniowie dobrze rozumieją to pojęcie. Przecwicz jego wymowę, a następnie zapisz to sformułowanie na środku tablicy. Poproś uczniów o podanie przykładów środków transportu publicznego (autobus, metro, tramwaj, taksówka, pociąg); możesz ich poprosić o zapisanie ich na tablicy w formie mapy myśli. Zapytaj uczniów, czy często korzystają z tych środków, jak często to robią, które z nich preferują, które są najszybsze, które najwygodniejsze, które najtańsze, najbardziej ekologiczne itd.
2. Zapytaj uczniów, jak należy się zachować chcąc skorzystać np. z autobusu miejskiego. W razie potrzeby wprowadź odpowiednie słownictwo, np. kasowanie biletu, wolne miejsce, miejsce dla niepełnosprawnego, dla ciężarnej, dla matki z dzieckiem itd.
3. Dobierz uczniów w pary. Wytłumacz, że ich zadaniem będzie wysłuchanie trzech opisów sytuacji i udzielenie odpowiedzi na postawione przez ciebie pytania. Powiedz uczniom, żeby starali się zrozumieć kontekst twoich wypowiedzi, a nie skupiali się na słowach, których nie rozumieją. Odczytaj poniższe opisy sytuacji. Po każdej z nich daj uczniom czas do namysłu i przedyskutowania swoich odpowiedzi w parach, następnie poproś losowo wybrane pary o kilka słów komentarza. Pozwól na ewentualną dyskusję w klasie.

Sytuacja 1

Wyobraź sobie, że jedziesz w do połowy pustym wagonie metra. Na następnym przystanku ktoś wsiada do tego wagonu i idzie w twoim kierunku. Jak reagujesz? Czy patrzysz na tę osobę i się uśmiechasz? Czy unikasz spojrzenia? Czy delikatnie się przesuwasz? Udajesz, że nie zauważasz tej osoby?

Sytuacja 2

Wyobraź sobie, że siedzisz w zatłoczonym autobusie. Wszystkie miejsca są zajęte i wiele osób musi stać. Komu ustąpiłbyś miejsca? Młodemu człowiekowi? Starszej osobie? Matce z dzieckiem? Ciężarnej? Dlaczego?

Sytuacja 3

Jakie zachowanie uważasz za niedopuszczalne w środkach transportu publicznego? Palenie? Picie alkoholu? Przeklinanie? Korzystanie z telefonu komórkowego? Plucie? Jedzenie? Picie? Rozmowa z kierowcą? Głośny śmiech? Całowanie się? Przytulanie? Głośne rozmawianie? Kładzenie nóg na siedzeniu? Przewożenie zwierząt? Dlaczego? Czy zwróciłbyś uwagę osobom, które tak się zachowują?

(Powyższe sytuacje zostały zaadoptowane z książki J. Corbetta *Intercultural learning activities*).

4. Korzystając z technik elicytacyjnych, wydobądź od uczniów zwroty, których mogliby użyć w ostatniej z podanych przez siebie sytuacji, np.:
 - Przepraszam, czy mógłby pan nie palić?
 - Przepraszam, ale w pociągu nie wolno przewozić zwierząt.
 - Przepraszam, ale przeszkadza mi twoja głośna rozmowa przez telefon.
Jak również zwroty, które sami mogliby usłyszeć od współpasażera, np.:
 - Najmocniej przepraszam.
 - Oczywiście, już kończę.
 - Przepraszam, nie zdawałem sobie z tego sprawy.
 - Nie obchodzi mnie to.
 - Proszę się nie wtrącać.

Dobierz uczniów w nowe pary i poproś, by odegrali kilka scenek, zamieniając się rolami. Następnie poproś chętnych uczniów do zaprezentowania ich scenek na forum klasy. Przez cały czas monitoruj wypowiedzi uczniów, a następnie udziel ogólnego komentarza językowego całej klasie.

5. Zapytaj uczniów, z czego wynikały nieporozumienia lub sytuacje konfliktowe, które obserwowali w odgrywanych scenkach? Czy można było ich uniknąć? Czy obserwowali podobne sytuacje w innych krajach? Czy coś ich zdziwiło, kiedy podróżowali transportem publicznym za granicą? (Opcjonalnie) Te pytania można zadać także przed przedstawieniem scenek.
6. Uczniowie pracują w trójkach lub małych grupach. Rozdaj im papier plakatowy. Poproś ich, by wspólnie opracowali zasady podróżowania transportem publicznym w Polsce.

Mogą to zrobić w formie zaleceń, co należy robić i czego należy unikać, ale nie naciskaj na żadną konkretną formę wypowiedzi.

7. Na zakończenie lekcji uczniowie prezentują swoje plakaty na forum klasy. Może to być okazją do dyskusji na temat zbieżności i rozbieżności w ich opiniach, a tym samym, czy i jaki wpływ ma nasza kultura na to, w jaki sposób zachowujemy się w miejscach publicznych.
8. (Opcjonalnie). Poproś uczniów, by poszukali w internecie informacji na temat zasad zachowania w środkach transportu publicznego kultury docelowej.

Dodatkowe wskazówki do lekcji

Użycie języka ojczystego (jak przy wyjaśnianiu wyrażenia „transport publiczny” w trakcie rozgrzewki) jest tematem nieco kontrowersyjnym. W powyższym scenariuszu lekcji język ojczysty traktowany jest jako ostatnia deska ratunku, czyli może być użyty jedynie w sytuacji, gdy uczniowie nie są w stanie zrozumieć wyjaśnień nauczyciela lub potrzebują potwierdzenia swoich domysłów. Niemniej w trakcie lekcji zalecamy jak najwięcej języka docelowego w komunikacji, a wyjaśnianie znaczenia słów może się odbyć przy użyciu synonimów, antonimów, ilustracji, gestów, przykładów użycia, anegdot z użyciem danego wyrażenia, definicji, odgadywania z kontekstu itd.

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

- Dlaczego wyrażenie „transport publiczny” zostało przez uczniów najpierw usłyszane i powtórzone kilkakrotnie, a dopiero potem zapisane na tablicy? (Zwróć Praktykantowi uwagę na naturalną kolejność przyswajania języka obcego: najpierw się go słyszy i mówi, a potem zapisuje. Wprowadzenie zapisu na tablicy od samego początku mogłoby zasugerować uczniom niepoprawną jego wymowę).
- Jakie znasz sposoby dobierania uczniów w pary?
- Jakie korzyści dają techniki elicytacyjne? (Są skoncentrowane na uczniu, budują jego poczucie dumy z własnych osiągnięć, usprawniają pamięć ucznia i motywują bardziej niż powtarzanie informacji otrzymywanych wyłącznie od nauczyciela).
- Dlaczego po monitorowaniu odgrywanych przez uczniów scenek udzieliłem komentarza skierowanego do całej klasy, a nie do ucznia, który popełnił błąd?

Jak zaangażować Praktykanta

- Poproś Praktykanta, by zanotował wszystkie instrukcje, podawane przez ciebie w trakcie lekcji. Po lekcji zastanówcie się wspólnie, czy były odpowiednie do poziomu językowego uczniów. Jak można je udoskonalić?
- Poproś Praktykanta, by zwrócił uwagę w jaki sposób uczniowie są rozmieszczeni w klasie i żeby zastanowił się, jak może to mieć wpływ na przebieg lekcji.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

Kompetencja interkulturowa oznacza między innymi umiejętność spojrzenia na własną kulturę z innej perspektywy. Pozwala to na zdystansowanie się wobec własnych, głęboko osadzonych przekonań i wartości oraz na bardziej powściągliwe negocjowanie między różnymi kulturami. Przeprowadzona lekcja jest przykładem etnograficznego podejścia do rozwijania kompetencji interkulturowej, w myśl którego uczniowie obserwują i analizują zjawiska kulturowe z zachowaniem potrzebnego dystansu. Zadaniem nauczyciela jest zadbanie o to, by uczniowie możliwie krytycznie (co nie oznacza krytykancko!) spojrzeli na różne zjawiska kulturowe i przypatrzyli się im z perspektywy obcokrajowca. Pomoże im to dostrzec w jakich sytuacjach mogą pojawiać się napięcia, nieporozumienia czy konflikty na tle interkulturowym. Od strony czysto językowej Praktykant powinien nauczyć się, w jaki sposób można wprowadzać słownictwo, jak stosować elicytację, jak ważne jest danie uczniom odpowiednio dużo czasu do namysłu i skonstruowania swojej wypowiedzi. Praktykant powinien także dowiedzieć się o korzyściach płynących z pracy grupowej.

Scenariusz 4

Temat: Co jedzą różne nacje?

Poziom: A2

Koncepcja: uczniowie oglądają i omawiają zdjęcia potraw, jakie w ciągu tygodnia zjadają przedstawiciele różnych nacji

Cel: rozwijanie umiejętności zdobywania wiedzy o innych kulturach i otwartości na inne kultury

Formy pracy: praca indywidualna, w parach i grupach

Metody pracy: metoda podająca i problemowa

Materiały: cztery jabłka w różnych kolorach (czerwone, zielone, żółte, różnokolorowe) lub obrazek z jabłkami; komputer z połączeniem do internetu i projektorem lub wydrukowane fotografie ze strony <http://time.com/8515/hungry-planet-what-the-world-eats/>;
słowniki dwujęzyczne

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Pokaż uczniom jabłka w różnych kolorach i poproś, by nazwali te kolory. Spytaj, jakiego koloru jabłka są w środku; jeśli masz prawdziwe jabłka, przekrój je.
2. Powiedz uczniom, że dzisiejsza lekcja będzie poświęcona ludziom z różnych krajów, krajów, którzy są trochę jak jabłka: różnią się wyglądem zewnętrznym, ale w środku są do siebie bardzo podobni. Powiedz, że będziecie rozmawiać o tym, co ludzie w różnych krajach jedzą.
3. Zadaż uczniom następujące pytania:
 - Jaka jest twoja ulubiona potrawa?
 - Czy lubisz czekoladę/ser/makaron/pomarańcze?
 - Jakie są typowe dania dla twojej kultury?
4. Wspólnie z uczniami stwórzcie mapę myśli dotyczącą potraw typowych dla Polski. W miarę możliwości wprowadź obcojęzyczne odpowiedniki polskich nazw.
5. Zapytaj uczniów, które z wymienionych dań są ich ulubionymi.
6. Powiedz uczniom, że obejrzą wspólnie zdjęcia przedstawiające, co różne rodziny na świecie zjadają w ciągu tygodnia. Zaznacz, że są to tylko przykłady, a nie tradycyjne potrawy. Jeśli to możliwe, wyświetl uczniom stronę internetową <http://time.com/8515/hungry-planet-what-the-world-eats/>, jeśli nie, wydrukuj zdjęcia przed lekcją. Postaraj się, aby uczniowie obejrżeli każde zdjęcie dwukrotnie.
7. Poproś uczniów, aby przy każdej rodzinie zrobili krótką „listę zakupów”, składającą się z potraw przedstawionych na zdjęciach. Uwaga! Ponieważ każde zdjęcie zawiera wiele

szczegółów, nie wymagaj od uczniów, by zapisali wszystkie potrawy, które znajdują się na zdjęciach. Jeśli to możliwe, rozdaj uczniom słowniki, aby mogli sprawdzić potrzebne słowa.

8. Połącz uczniów w małe grupy i poproś, by porównali swoje listy.
9. Wypisz na tablicy nazwy pięciu kontynentów i poproś uczniów, by dopasowali państwa ze zdjęć do odpowiedniego kontynentu.

Odpowiedzi: Ameryka Południowa – Ekwador; Ameryka Północna – USA, Meksyk; Afryka – Czad, Egipt; Azja – Mongolia, Chiny, Butan, Kuwejt, Japonia; Europa – Włochy, Wielka Brytania, Polska, Niemcy.

10. Dobierz uczniów w pary. Poproś, aby wspólnie omówili swoje obserwacje odnośnie potraw wybieranych na danym kontynencie. Zachęć do obserwacji rodzaju potraw, ich ilości, kaloryczności i ceny. Uczniowie mogą również zwrócić uwagę na ilość członków rodziny, ich ubiór oraz warunki mieszkaniowe.
11. Zachęć uczniów do dyskusji na forum i podzielenia się swoimi spostrzeżeniami. Omówcie różnice i podobieństwa między różnymi kulturami, zaobserwowane przez uczniów. Jakie są ich odczucia? Czy taka sytuacja jest sprawiedliwa? Czy coś można zmienić? Kto? Jak? itp.
12. Podsumowanie: Zapytaj uczniów, jakie zwroty lub pojedyncze słowa zapamiętali z lekcji. Które z nich były łatwe do zapamiętania, a które trudne? Poproś o zastosowanie niektórych z nich w zdaniu. Sprawdź poprawność wymowy.

Dodatkowe wskazówki do lekcji

Niektóre z prezentowanych na lekcji zdjęć przedstawiają skrajne ubóstwo, a niektóre życie w przepychu. Skonfrontuj uczniów ze stereotypem, że bogaty człowiek to zły człowiek. Czy bogaci powinni zawsze pomagać ubogim? Czy ludzie z bogatych krajów powinni czuć się winni?

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

- Przez jaki łączny czas lekcji słyszałeś wypowiedzi nauczyciela, a przez jaki uczniów?
- Czego mogłaby dotyczyć następną lekcję języka obcego przeprowadzoną w tej klasie?
- W jaki sposób skupiałem uwagę uczniów?
- Czy nowy materiał językowy nawiązuje do tego, który uczniowie już opanowali?

Jak zaangażować Praktykanta

- Poproś Praktykanta, by wymyślił alternatywne zakończenie lekcji lub przeprowadził jedno z ćwiczeń.

- Jeśli uczysz inną grupę na bardziej zaawansowanym poziomie, poproś Praktykanta, by zaadaptował ten scenariusz na jej potrzeby.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

W trakcie tej lekcji Praktykant powinien zaobserwować, w jaki sposób uczniowie przygotowani są do produkcji językowej. Lekcja zaczyna się od wprowadzenia tematyki jedzenia i różnic kulturowych, uczniowie zachęceni są do opowiadania o tym, co jest im bliskie – o potrawach z ich kuchni i ulubionych daniach. Następnie, przy pomocy obrazów, zachęceni są do obserwacji, refleksji i tworzenia porównań między tym, co im znane, a tym, co obce. Na pierwszym etapie samodzielnie generują słownictwo, które będzie im potrzebne w dyskusji, następnie porównują i rozbudowują to słownictwo w ramach bezpiecznej pracy grupowej. Swoje komentarze wyrażają najpierw w parach, a potem, gdy przećwiczyli już tworzenie wypowiedzi, mogą zabrać głos na forum klasy.

Scenariusz 5

Temat: Witajcie w Polsce!

Poziom: B1

Koncepcja: uczniowie wcielają się w role turystów i przewodników po Polsce

Cel: rozwijanie umiejętności zdobywania wiedzy o kulturze i wykorzystywania jej w konkretnej sytuacji komunikacyjnej

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach

Metody pracy: problemowa, zabawy

Materiały: mapy ok. 4–6 krajów, które będą znane uczniom

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Rozgrzewka. Przed lekcją rozmieść w różnych miejscach klasy kilka map (oprócz mapy Polski), które twoi uczniowie powinni być w stanie rozpoznać (proponujemy Wielką Brytanię, Włochy, USA, Niemcy). Upewnij się, że uczniowie rozpoznają te mapy, potrafią nazwać w języku obcym państwa, ich mieszkańców i język, którym się posługują. Poproś uczniów, by wybrali jedno państwo, o którym są w stanie powiedzieć kilka zdań, i stanęli przy odpowiedniej mapie. Poproś uczniów stojących przy danej mapie, by opowiedzieli sobie w języku obcym o wybranym kraju. Kiedy usłyszysz, że rozmowy dobiegają końca, usuń dwie mapy, przy których zgromadziło się najwięcej uczniów i poproś ich o wybór innego państwa. Ponownie poproś grupy o krótką dyskusję. Następnie powiedz uczniom, żeby wrócili na swoje miejsca i przeprowadź z nimi rozmowę na temat ich wyborów: Dlaczego wybrali ten kraj? Co o nim wiedzą? Czego się dowiedzieli od innych uczniów? Czego jeszcze chcieliby się dowiedzieć?
2. Podziel uczniów na dwie grupy: turystów i przewodników. Niech odwiedzanym krajem będzie Polska. Turyści wiedzą bardzo mało o kraju, do którego się wybierają, a rolą przewodników będzie udzielenie jak największej ilości informacji o naszym kraju.

Uwaga: to ćwiczenie zostało zaadoptowane z książki *Communicative Ideas* D. Normana.

3. Wspólnie z uczniami wygenerujcie listę tematów, o których można opowiedzieć, np.:
 - zwyczaje, tradycje, czas wolny;
 - jedzenie, picie, zakupy;
 - dochód, podatki, zarobki;
 - dzieci, życie rodzinne, opieka nad starszymi;
 - szkoły, edukacja;
 - turystyka, geografia, podróżowanie;
 - życie społeczne, rozrywka.
4. Ustalcie wspólnie, który temat z listy wybieracie. Turyści pracują w parach zastanawiając się nad tym, czego chcieliby się dowiedzieć i nad pytaniami, jakie mogą zadać przewodnikom. Jednocześnie przewodnicy również pracują w parach i zastanawiają się nad informacjami, jakich chcieliby udzielić turystom.

5. Połącz parę turystów z parą przewodników. Najpierw przewodnicy opowiadają o wybranym aspekcie życia w Polsce, a następnie turyści zadają swoje pytania.
6. Po upływie przewidzianego czasu skup na sobie uwagę całej grupy i przedyskutuj z nimi ich ustalenia. Skomentuj usłyszane przez siebie błędy językowe.
7. Wspólnie z grupą uczniów ustal, jaki temat chcieliby omówić następnie. Tym razem przewodnicy wcielają się w role turystów i odwrotnie. Na zakończenie lekcji ponownie przeprowadź grupową dyskusję. Czy jest coś, czego nie wiedzieli o swoim kraju, a dowiedzieli się dziś? Czy czegoś jeszcze chcieliby się dowiedzieć?

Dodatkowe wskazówki do lekcji

Ta lekcja może być poprzedzona lekcją dotyczącą informacji kulturowych o Polsce. Niektórzy uczniowie mogą mieć bowiem duży problem z opowiadaniem o swojej kulturze – często nie zauważamy tego, co najbliższe nas.

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

- Co zrobić, jeśli w trakcie rozgrzewki przy danej mapie stanie tylko jeden uczeń? (Powiedz Praktykantowi, że jest to doskonała okazja, by porozmawiać z takim uczniem i przysłuchać się jego problemom językowym).
- Które czynności nauczyciela w czasie lekcji podobały ci się, a które nie? Uzasadnij swoje odpowiedzi.
- W punkcie 6 – jakie znasz sposoby skupiania na sobie uwagi uczniów? W jaki sposób przerwać uczniom pracę w parach/grupach, aby nie zdemotywować ich do dalszej pracy?

Jak zaangażować Praktykanta

- Poproś Praktykanta, by monitorował pracę uczniów w trakcie wykonywania zadania komunikacyjnego i żeby spisał na kartce najpoważniejsze problemy językowe.
- Poproś Praktykanta, by wymyślił kontynuację tej lekcji lub zaproponował, jak ją wykorzystać w dalszej części kursu.
- Poproś Praktykanta, by zaproponował pracę domową utrwalającą treści poznane w trakcie lekcji.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

Umiejętność opowiadania o własnym kraju w języku obcym może się okazać bardzo potrzebna w kontaktach z obcokrajowcami. Tymczasem większość kursów językowych stawia na poznawanie i omawianie kultury języka docelowego. Wyjaśnij Praktykantowi, że opowiadanie o Polsce na lekcji języka obcego nie jest czymś nieodpowiednim, wręcz przeciwnie, jest to tematyka często zaniedbywana przez nauczycieli. Zaproponowane w trakcie tej lekcji ćwiczenie zachęca uczniów do korzystania z języka, którego potrzebują, ponieważ opowiadają o tym, co jest im bliskie. Jeśli w grupie, którą nauczysz, znajdują się

osoby z innych kultur, ćwiczenie to może zostać zaadoptowane w taki sposób, aby zrodziło autentyczną komunikację w języku obcym.

Scenariusz 6

Temat: Jak witają się ludzie w różnych krajach?

Poziom: B1

Koncepcja: uczniowie poznają różne sposoby powitań, charakterystycznych dla danej kultury

Cel: rozwijanie umiejętności interpretacji przejawów innej kultury i odnoszenia ich do kultury rodzimej

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, czwórkach i grupach

Metody pracy: metoda podająca, problemowa, zabawy

Materiały: kopie zadania dla uczniów

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Rozgrzewka: Powiedz uczniom, że często mówi się, że czas jest pojęciem względnym. Co to tak naprawdę oznacza? Wytłumacz uczniom, że ich pierwszym zadaniem będzie odliczenie 60 sekund w ciszy i z zamkniętymi oczami. Poproś, aby nie korzystali z żadnych zegarków ani pomocy. Uczniowie powinni w tym czasie stać. Kiedy skończą, mogą otworzyć oczy i usiąść, ale nie powinni jeszcze zabierać głosu. Na twoje polecenie: „Start!”, uczniowie odliczają w myślach 60 sekund i siadają na krzesłach, kiedy są gotowi. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że uczniowie ukończą odliczanie w różnym tempie, dlatego ćwiczenie to będzie dobrym punktem wyjścia do krótkiej dyskusji na temat tego, jak różnie postrzegamy czas i jak czas bywa różnie postrzegany w różnych kulturach. Tym sposobem możesz wprowadzić również temat lekcji, którym będą różne sposoby powitań między kulturami.
2. Rozdaj uczniom ćwiczenie do wykonania. Powiedz, że na kartce wymienione są różne kultury i typowe dla nich sposoby powitań. Zadaniem uczniów pracujących w parach lub małych grupach będzie połączenie danej kultury ze sposobem powitania. Wyjaśnij wszelkie wątpliwości językowe, daj uczniom czas na wykonanie tego zadania, następnie sprawdź odpowiedzi.
3. Przyporządkuj każdemu uczniowi wybraną grupę kulturową z wykonanego ćwiczenia. Mogą się one powtarzać, tzn. kilkoro uczniów może być przyporządkowanych do tej samej grupy. Wytłumacz uczniom, że ich zadaniem będzie teraz wstanie z ławek, przechadzanie się po sali i, o ile to możliwe, przedstawienie się każdemu uczniowi i powitanie go w sposób charakterystyczny dla przyporządkowanej kultury.
4. Po zakończeniu ćwiczenia, zachęć uczniów do dyskusji na temat tego, jak się czuli zarówno w roli „witających” jak i „witanych”. Czy któreś ze sposobów powitań ich krępowały? Które uważają za najlepsze? Na początek przypomnij uczniom wyrażenia przydatne do wyrażania własnej opinii (np. Podoba mi się.../Uważam że,.../Moim

zdaniem.../Jestem przekonany.../Uważam za nieodpowiednie/krępujące... itd.). Dyskusję można rozpocząć w parach, następnie połącz pary w czwórki, czwórki w grupy, a na końcu przeprowadź dyskusję na forum klasy.

5. Powiedz uczniom, że ich zadaniem będzie stworzenie krótkiego poradnika dla obcokrajowca odwiedzającego Polskę. W poradniku, którego forma będzie decyzją uczniów (tekst, plakat, folder, prezentacja itp.), powinny znaleźć się informacje dotyczące tego, w jaki sposób Polacy witają gości, jak należy się zachować odwiedzając kogoś w domu, czy wypada przynieść prezent, czy należy zdjąć obuwie, jakiego poczęstunku się spodziewać itp.
6. Daj uczniom czas na wykonanie tego zadania, następnie poproś uczniów o zaprezentowanie swoich poradników na forum klasy.
7. Podsumowanie: Zaproś uczniów do dyskusji na temat różnic kulturowych. Oto przykładowe pytania:
 - Czy to problem, jeśli nie wiesz, jak się przywitać w innym kraju? Dlaczego?
 - Jak przygotować się do spotkania z ludźmi z innych krajów?
 - Co zrobić, kiedy nie wiesz, co oznaczają gesty osób z innych krajów?

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

- W jaki sposób reagowałem na błędy uczniów. Podaj trzy przykłady.
- W jakich sytuacjach przechodziłem na język ojczysty uczniów? Dlaczego?
- Czy każdy uczeń aktywnie uczestniczył w lekcji? Jeśli nie, zastanów się, co mogło być przyczyną braku udziału danego ucznia w lekcji?
- Jakie formy pracy dominowały w trakcie lekcji?

Jak zaangażować Praktykanta

- Poproś Praktykanta, by monitorował pracę uczniów w trakcie dyskusji w parach i grupach.
- Poproś, żeby Praktykant wskazał ćwiczenie, które jego zdaniem można pominąć i zaproponował inne w jego miejsce.
- Poproś, żeby Praktykant zaproponował dodatkowe ćwiczenie rozwijające umiejętność aktywnego słuchania.
- Praktykant może wymyślić alternatywne zakończenie lekcji.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

Ta lekcja może pokazać Praktykantowi, w jaki sposób organizować ćwiczenia komunikacyjne, a zwłaszcza, jak przygotować uczniów do wyrażania swoich opinii na zadany temat.

Gotowe sformułowania typu: „Moim zdaniem ważne jest, żeby...”, do których uczniowie mogą wstawić własne zakończenia, zgodnie ze swoimi przekonaniem, dają im możliwość łatwego rozpoczęcia korzystania z języka obcego, a co za tym idzie dają szybsze poczucie sukcesu komunikacyjnego. Ponadto pozwolenie uczniom na powtórzenie tego ćwiczenia w czwórkach, małych grupach i w końcu na forum klasy, powinno uświadomić Praktykantowi,

jak ważne jest danie uczniom szansy na kilkukrotne przećwiczenie swojej wypowiedzi i jednocześnie oswojenie z publicznym wypowiedzianiem się w języku obcym.

Zadanie dla uczniów

1. Eskimosi	a) poklepanie po ramieniu
2. Filipiny	b) ukłon bez kontaktu wzrokowego
3. Indie	c) pocałunek w policzek
4. Japonia	d) pocieranie nosami
5. Kanada	e) pokazanie języka
6. Tybet	f) ręce złożone jak do modlitwy, skinięcie głowy
7. Włochy	g) przyłożenie ręki do głowy drugiej osoby

Odpowiedzi: 1d. 2g. 3f. 4b. 5a. 6e. 7c.

Eskimosi	pocieranie nosami
Filipiny	przyłożenie ręki do głowy drugiej osoby
Indie	ręce złożone jak do modlitwy, skinięcie głowy
Japonia	ukłon bez kontaktu wzrokowego
Kanada	poklepanie po ramieniu
Tybet	pokazanie języka
Włochy	pocałunek w policzek

Scenariusz 7

Temat: Spotkania kultur – jak interpretować nieporozumienia?

Poziom: B2

Koncepcja: uczniowie opisują, interpretują i wyjaśniają trzy nieporozumienia wynikające z kontaktów interkulturowych

Cel: rozwijanie umiejętności interpretacji przejawów innej kultury i odnoszenia ich do kultury rodzimej oraz umiejętności wykorzystywania wiedzy o danej kulturze w konkretnych sytuacjach komunikacyjnych

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach

Metody pracy: metoda podająca, problemowa, zabawy

Materiały: kopie zadań dla uczniów

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Rozgrzewka. Powiedz uczniom, że celem lekcji będzie opisywanie, analizowanie i interpretowanie nieporozumień, jakie mogą wynikać ze spotkań przedstawicieli różnych kultur. Zapytaj uczniów o ich doświadczenia interkulturowe. Poproś, aby w parach lub małych grupach opowiedzieli sobie nawzajem o sytuacjach, kiedy musieli komunikować się z przedstawicielami innych narodowości. Możesz napisać na tablicy pytania, które będą stymulowały rozmowę:
 - Gdzie, kiedy i w jakich okolicznościach nawiązałeś kontakt z osobą z innej kultury?
 - Jak przebiegła wasza rozmowa?
 - Czy coś zdziwiło cię w zachowaniu twojego rozmówcy?
 - Jak skończyło się to spotkanie? Czy nauczyło cię ono czegoś?
2. Wyłumacz uczniom, co rozumiemy pod pojęciem tzw. zdarzeń krytycznych, czyli nieporozumień wynikających ze spotkania osób, które mają kulturowo różne oczekiwania, wartości i przekonania. Możesz posłużyć się własnym doświadczeniem lub przedstawić uczniom następujący przykład:

Małżeństwo Brytyjczyków dostało zaproszenie od poznanej w trakcie wakacji rodziny z Brazylii. Brazylijska gospodyni przygotowała wystawną kolację na przyjazd swoich gości, ponieważ brazylijski obyczaj mówi, że przygotowanie większej ilości jedzenia niż goście są w stanie zjeść, świadczy o gościnności gospodarzy.

Ale brytyjska para czuła się fatalnie, bowiem w ich kraju w dobrym tonie jest zjeść wszystko to, co zaproponuje gospodarz. Dlatego zmusili się do zjedzenia wszystkiego, co im zaoferowano.

Brazylijska gospodyni była zdziwiona dobrym apetytem swoich gości i z każdym posiłkiem przygotowywała coraz większe porcje. Brytyjczycy wszystko zjadali i szybko zaczęli przybierać na wadze. Pod koniec pobytu byli bardzo zadowoleni, że mogą już wyjechać, a brazylijska gospodyni była równie szczęśliwa, że jej goście już odjeżdżają.

Przykład zaczerpnięty z książki J. Corbetta *Intercultural language activities*.

Zaproś uczniów do dyskusji na temat źródeł nieporozumień w przedstawionym przykładzie. Poproś, by wymyślili, w jaki sposób można wyjaśnić tę sytuację Brytyjczykom, a jak Brazylijczykom. Wspólnie wygenerujcie kilka pomysłów na delikatne i taktowne sposoby wyrażania swojego niezadowolenia w języku obcym.

3. Dobierz uczniów w pary i wyjaśnij, że jeden z nich odegra rolę Brytyjczyka, a drugi Brazylijczyka. Ich zadaniem będzie odegranie sytuacji podczas kolacji i taktowne wyjaśnienie nieporozumienia, tak aby nie urazić żadnej ze stron.
4. Poproś uczniów o zmianę partnera i przedstaw im inne zdarzenie krytyczne. Daj im czas na przeczytanie, przeanalizowanie i zinterpretowanie go. Następnie uczniowie odgrywają role przedstawicieli dwóch kultur, które wyjaśniają sobie nieporozumienie po powrocie Finki z kina. Daj uczniom ok. 5 minut na wykonanie tego ćwiczenia.

Finka:

Wychodziłam właśnie do kina z moim chłopakiem, ponieważ chcieliśmy uczcić moje urodziny. Powiedziałam o tym mojej holenderskiej współlokatorce, a ona podeszła do mnie i pocałowała mnie najpierw w jeden, potem w drugi policzek. Byłam w szoku! Nie wiem, co o tym myśleć. Po chwili złapała mnie za dłoń i uściśnęła ją. Nie wiedziałam jak się zachować, więc po prostu odwróciłam się i wyszłam.

Holenderka:

Drugiego dnia po przyjeździe do Finlandii zobaczyłam, że moja współlokatorka zakłada kurtkę do wyjścia. Chciałam zamienić z nią kilka słów, więc spytałam ją dokąd idzie. Powiedziała, że wybiera się do kina ze swoim chłopakiem, bo ma urodziny. Chciałam złożyć jej życzenia, więc podeszłam do niej i pocałowałam ją w policzki, jak to mamy w zwyczaju w Holandii. Musiałam ją nieźle wystraszyć, bo odskoczyła ode mnie i wpatrywała się szeroko otwartymi oczami. Żeby załagodzić sytuację postanowiłam uściśnąć jej dłoń, ale nadal patrzyła na mnie jak na idiotkę. Obie musiałyśmy czuć się bardzo niezręcznie, a na pewno ja!

5. Skup uwagę uczniów na sobie. Poproś o komentarz do wykonanego ćwiczenia. Jakie zachowanie wywołało nieprzyjemną sytuację? Co było źródłem nieporozumienia? Jak obie dziewczyny mogły inaczej zareagować? W jaki sposób wyjaśniliście sobie to nieporozumienie?

6. Jeszcze raz poproś uczniów o zmianę partnera i przeczytanie, przeanalizowanie i zinterpretowanie następującej historii:

Grupa turystów pochodzących z Włoch, Hiszpanii, Polski, Niemiec, Węgier i Anglii wybrała się w czasie lunchu do kawiarni w małym włoskim mieście, które właśnie zwiedzali. Mieli jeszcze trochę czasu do odjazdu autobusu, który miał zabrać ich w inne miejsce. Ponieważ Włosi byli głodni, poszli zamówić bruschettę i wino, a Hiszpanie poprosili o kanapki i cappuccino. Polacy i Węgrzy zamówili tylko kawę i zaczęli jeść kanapki, które wcześniej przygotowali sami w domu. Niemcy nawet nie weszli do kawiarni, by zjeść swoje elegancko zapakowane kanapki. Wszyscy chcieli pospieszyć Włochów. Tymczasem Włosi narzekali, że obywatele pozostałych krajów chcą zniszczyć ich „kulturę jedzenia”. Anglik usiadł przy stole, rozłożył gazetę i zaczął ją czytać, co zszokowało wszystkich. Niemcy, którzy stale pilnowali czasu, zaczęli w końcu wszystkich pospieszać i tylko dzięki nim pozostali zdążyli na autobus.

7. Po zakończeniu dyskusji poproś uczniów, by w parach napisali krótkie wnioski płynące z powyższej historii, które będą zawierały charakterystyki przedstawionych narodowości.
8. Podsumowanie. Zaproś uczniów do dyskusji zadając następujące pytania:

- Na jakim tle może dochodzić do nieporozumień interkulturowych?
- W jaki sposób możemy się na te sytuacje przygotować?
- Jak możemy reagować, gdy jakaś sytuacja jest niezgodna z naszymi oczekiwaniami?
- Czy możemy powiedzieć, że obyczaje jednej kultury są lepsze lub gorsze od innej?

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

- Jakie sprawności językowe rozwijała ta lekcja?
- Dlaczego zadawałem uczniom dodatkowe pytania w trakcie dyskusji?
- Jak zorganizować ćwiczenia w parach, jeśli nie ma parzystej liczby osób?
- Czy uczniowie byli przez cały czas zainteresowani lekcją? W których momentach ich uwaga była rozproszona? Jak można temu przeciwdziałać?
- Czy na lekcji miała miejsce autentyczna komunikacja w języku obcym?
- Jak opisałbyś atmosferę w klasie?
- Czy cele lekcji były przedstawione uczniom w przejrzysty sposób?
- Czy cele lekcji zostały osiągnięte?

Jak zaangażować Praktykanta

- Praktykant może być jednym z uczestników dyskusji, np. w przypadku, gdy któryś z uczniów zostanie bez pary.
- Możesz poprosić Praktykanta o poprowadzenie jednego z ćwiczeń.
- Poproś Praktykanta, by wybrał trzy czynności, które wykonałeś podczas lekcji, i określił, co mogłoby się stać, gdybyś ich nie wykonał.
- Wypisz 5 przykładów błędów, jakie usłyszałeś u uczniów w trakcie lekcji. Napisz, czy i w jaki sposób należałoby je poprawić.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

Jedną z ważnych umiejętności, kiedy mówimy o kompetencji interkulturowej, jest umiejętność mediacji pomiędzy kulturami. Powyższa lekcja ma na celu ćwiczenie tej umiejętności. Praktykant powinien zwrócić uwagę na to, że procedura osiągnięcia tego celu przebiegała w podobny sposób w poszczególnych ćwiczeniach, tzn. uczniowie najpierw opisywali dane zjawisko, następnie je analizowali i interpretowali, aby ostatecznie zaproponować jakieś rozwiązanie. Zwróć Praktykantowi uwagę na to, że uczniowie są w trakcie lekcji zaangażowani do aktywnego udziału: do dyskusji, wyrażania swoich poglądów, generowania zwrotów wykorzystywanych do wyjaśniania nieporozumień i do używania tych zwrotów w praktyce. Główna aktywność nauczyciela opiera się na przygotowaniu do lekcji, natomiast w jej trakcie przede wszystkim aktywni są uczniowie. Ponadto możesz skierować uwagę Praktykanta na sposób zorganizowania zadań: od wprowadzenia tematyki, przez zaplanowanie form i metod pracy, po sposoby ich zamykania i podsumowywania.

Scenariusz 8

Temat: Stereotypy – prawda czy fałsz?

Poziom: B2

Koncepcja: uczniowie oglądają reklamy zawierające stereotypy kulturowe, a następnie omawiają ich źródła

Cel: rozwijanie umiejętności weryfikowania własnych poglądów o różnych kulturach oraz rozwijanie krytycznej świadomości kulturowej

Formy pracy: praca indywidualna, w parach, w trójkach i w grupach

Metody pracy: problemowa

Materiały: komputer z podłączeniem do internetu i projektorem

Czas trwania zajęć: 45 min

Przebieg zajęć:

1. Rozgrzewka: Powiedz uczniom, że dzisiejsza lekcja poświęcona będzie stereotypom kulturowym oraz że wspólnie zastanowicie się, czy stereotypy mogą być uzasadnione. Na początek przeprowadź z uczniami dyskusję na temat zjawiska kultury. Zadaj następujące pytania i daj uczniom czas na omówienie odpowiedzi w parach lub małych grupach, a następnie poproś uczniów o wypowiedź na forum klasy:
 - Jak możemy zdefiniować kulturę?
 - Czy kultura danego kraju to tylko sztuka?
 - Dlaczego kultura jest ważna?
 - Czy istnieje związek pomiędzy językiem a kulturą?
 - Czy można uczyć się języka obcego i nie uczyć się związanej z nim kultury?
 - Powiedz uczniom, żeby na kartce zapisali pierwsze myśli, jakie przychodzą im do głowy, kiedy myślą o następujących narodach i ich kulturach: Niemcy, Francuzi, Włosi, Anglicy i Rosjanie.
2. Poproś uczniów, by porównali swoje przykłady w trójkach. Które z napisanych przez nich stwierdzeń to stereotypy? Czy były one podobne? Czy były to stereotypy pozytywne czy negatywne? A może to nie stereotyp, a prawda? Skąd to wiemy? Następnie przeprowadź taką dyskusję na forum klasy. Postaraj się w tym momencie nie komentować wypowiedzi uczniów.
3. Powiedz uczniom, że obejrzą teraz reklamy, które nawiązują w jakiś sposób do kultur różnych narodowości. Wyjaśnij, że każdą reklamę obejrzą dwukrotnie. Przy pierwszym pokazie powinni po prostu obejrzeć reklamę, za drugim razem powinni skupić się na prezentowanych stereotypach i je wypisać. Upewnij się, że przeznaczysz na tę część odpowiednią ilość czasu.

Reklama 1. Czas na EB (<https://www.youtube.com/watch?v=5u28BUokRdU>).

Przedstawia ona spokojnych oficerów rosyjskich pozujących do zdjęcia, którzy nagle zaczynają zachowywać się w nieodpowiedni sposób, słysząc, że grać zaczyna rosyjska muzyka.

Reklama 2. Lemoniada LMN (<https://www.youtube.com/watch?v=APza2zPieow>).

Przedstawia różne sceny z życia Afrykańczyków poszukujących wody do picia, której jednak nie udaje im się znaleźć. Wyrażają wściekłość w różny sposób, w tym momencie na ekranie pojawia się hasło reklamowe lemoniady LMN.

Reklama 3. Dog in the Fog (<https://www.youtube.com/watch?v=p8nf14j-dtQ>).

Przedstawia powściągliwą rodzinę brytyjską. Syn oznajmia rodzicom, że wychodzi za mąż za kolegę.

Reklama 4. Oliwki z Biedronki (<https://www.youtube.com/watch?v=cKlgZRCsi6s>).

Przedstawia wylegające się w słońcu warzywa, do których podbiega oliwka i po hiszpańsku zaprasza na imprezę.

Reklama 5. Stacja Statoil (<https://www.youtube.com/watch?v=4IfwB96dBDE>).

Przedstawia różne sceny z życia polskiej wsi, np. kobietę dojącą krowę, mężczyznę na traktorze, kobiety z widłami itp.

4. Podziel klasę na cztery grupy. W swoich grupach powinni przedyskutować własne notatki i stworzyć razem listę wszystkich stereotypów, które zaobserwowali. Powinni także ocenić, które stereotypy są krzywdzące i zastanowić się, skąd się one wzięły.
5. Ponownie podziel uczniów, tym razem w taki sposób, aby w każdej grupie znalazł się reprezentant poprzednich grup. Zachęć uczniów do podzielenia się swoimi spostrzeżeniami i wymiany poglądów na temat źródeł stereotypów. Z jakimi stereotypami na temat własnej kultury zetknęli się dotychczas?
6. Podsumowanie: Przeprowadź grupową dyskusję dotyczącą źródeł i prawdziwości stereotypów.

Dodatkowe wskazówki do lekcji

Uwaga! To, że uczniowie są na bardzo wysokim poziomie zaawansowania języka nie oznacza, że ich kompetencja interkulturowa jest lepiej rozwinięta niż u uczniów na poziomach niższych.

Pytania, jakie możesz zadać Praktykantowi

- Czy zmieniłbyś coś w sposobie zorganizowania tej lekcji?
- W jaki sposób poruszałem się po klasie? Jakie miejsca zajmowałem? Dlaczego?
- Czy utrzymywałem kontakt wzrokowy z klasą?
- Jakie sprawności językowe rozwijane były w trakcie tej lekcji?

Jak zaangażować Praktykanta

- Poproś Praktykanta o wymyślenie ćwiczenia awaryjnego na wypadek, gdyby zostało 5 minut do końca lekcji.
- Poproś Praktykanta o przeprowadzenie dyskusji na koniec zajęć.

Czego Praktykant powinien się od ciebie nauczyć

Konstrukcja tej lekcji może być źródłem spostrzeżeń na temat różnej organizacji form pracy. Uczniowie mają okazję pracować w różnych konfiguracjach i wymieniać się opiniami z kilkoma partnerami. Choć nie zostaje wprowadzony nowy materiał językowy, lekcja ta rozwija sprawność mówienia i aktywnego słuchania. Uczniowie mają okazję poćwiczyć płynność wypowiedzi i spróbować komunikacji z różnymi osobami.

Zadanie na planowanie

W Zestawie nr 9 znajduje się edytowalny plik pdf służący do tworzenia planów lekcji.

			Grupa	Data
Etap czyli co robimy	Model interakcji czyli jak organizujemy grupę	Procedura czyli jak robimy		
			Cele lekcji	
			Materiały	
			Plan lekcji	Przewidywane problemy
			Praca domowa	Współpraca z innymi nauczycielami

Poproś Praktykanta o przepisanie scenariusza nr 8 do tego szablonu. Wspólnie zastanówcie się, czy taka forma zapisu planu lekcji jest czytelna.

Do przemyślenia i przedyskutowania

W tej części zawarte są pytania, które możesz zadać Praktykantowi odbywającemu praktyki nauczycielskie oraz wskazówki dotyczące tego, na co zwrócić mu uwagę. Pytania te zostały zawarte w „Zeszytach ćwiczeń” dla Praktykanta.

1. Czy rodzimy użytkownik języka byłby lepszym nauczycielem treści kulturowych?

Niekoniecznie. Jak zauważyliśmy w części teoretycznej, niekiedy łatwiej jest obserwować daną kulturę z dystansu. Wiele osób nie ma pojęcia, w jaki sposób są warunkowani przez kulturę, ponieważ nie dokonują refleksji nad tym, że ich zachowania mogą wynikać

z socjalizacji kulturowej. Innymi słowy, podobnie jak fakt znajomości danego języka nie czyni nikogo jego nauczycielem, tak fakt bycia przedstawicielem danej kultury nie jest wystarczającym warunkiem, by skutecznie i obiektywnie przekazywać treści kulturowe.

2. Jak wdrażać podejście interkulturowe, kiedy trzeba realizować program nauczania?

Podejście interkulturowe nie oznacza wyłącznie nauczania o innych kulturach. Wszystkie treści zawarte w podstawie programowej mogą być z powodzeniem włączone w nauczanie interkulturowe. W dużym uproszczeniu chodzi o to, aby przygotować uczniów do udanej komunikacji z drugim człowiekiem w języku obcym; różnorodność tematyki wymaganej w podstawie programowej może wręcz sprzyjać urozmaicaniu tematyki poruszanej w trakcie lekcji.

3. Czy można rozwijać kompetencję interkulturową bez jakichkolwiek pomocy dydaktycznych?

Najbardziej przydatną pomocą nauczyciela planującego rozwijać kompetencję interkulturową u swoich uczniów będą ich doświadczenia i przekonania. W podejściu interkulturowym bazujemy po pierwsze na kontaktach między ludźmi, na ich sposobach obserwacji i interpretacji rzeczywistości, na ich doświadczeniach życiowych i różnych punktach widzenia. Należy więc wykorzystywać to, z czym uczniowie przychodzą na lekcje, konfrontować ich poglądy, a następnie przygotowywać do ról „dyplomatów”, którzy będą pośredniczyć w kontaktach pomiędzy ludźmi pochodzącymi z różnych kontekstów kulturowych.

4. W jaki sposób wykorzystać zainteresowania uczniów do rozwijania kompetencji interkulturowej?

Nauczyciel może zachęcić uczniów, by wykorzystywali swoje zainteresowania i włączali je do tematyki lekcji. Po pierwsze, kiedy uczniowie uzasadnią, dlaczego konkretna tematyka mogłaby być poruszona w ramach zajęć, ich motywacja do nauki wzrośnie. Po drugie, opowiadanie o swoich zainteresowaniach stanowi w pewnym sensie element negocjacji interkulturowej: uczniowie przedstawiają swój punkt widzenia z zachowaniem szacunku dla punktu widzenia drugiej strony.

5. Jakie postawy powinniśmy rozwijać w uczniach, aby łatwiej było im komunikować się z innymi kulturami?

Postawy, które będą najważniejsze dla rozwoju kompetencji interkulturowej to ciekawość, tolerancja, otwartość, autonomia i refleksyjność. Nie ma prostego i sprawdzonego sposobu na rozwijanie tych postaw, ale korzystając systematycznie z proponowanych w tym zeszycie technik i dyskutując z uczniami na tematy dotyczące kultur, możemy oczekiwać stopniowych pozytywnych zmian w ich nastawieniu. Rozwijanie kompetencji interkulturowej jest procesem właściwie niekończącym się, w którym nauczyciel uczestniczy razem z uczniami.

Sugestie, jak oceniać zadania rozwojowe z „Zeszytu Ćwiczeń”

- Jeśli coś pójdzie nie tak, bądź przede wszystkim krytyczny wobec siebie. Być może nie przekazałeś Praktykantowi wiedzy i umiejętności w odpowiedni sposób.
- Unikaj negatywnych komentarzy; nawet najbardziej pewny siebie Praktykant może stracić zapał do dalszej pracy, jeśli znajdzie się w ogniu krytyki.
- Rozmowy pohospitacyjne odbywaj na osobności z Praktykantem.
- Skup się najpierw na tym, czy cel lekcji został osiągnięty. Być może Praktykant nie wykonał wszystkich zaplanowanych zadań, bądź pojawiły się jakieś metodyczne niedociągnięcia, ale udało mu się jednak osiągnąć zaplanowane efekty.
- Omów osobno scenariusz lekcji i jej przeprowadzenie. Błędy Praktykanta mogły wynikać ze złej konstrukcji scenariusza lekcji, który ty, jako Mentor, powinieneś być wcześniej skonsultować.
- Skup się na ogółach. Dla początkującego nauczyciela duża liczba szczegółowych zaleceń może być trudna do zapamiętania i działać demobilizująco.
- Udzielaj konstruktywnej krytyki. Nie wskazuj wyłącznie potknięć, ale podpowiedz Praktykantowi, jak udoskonalić następne lekcje.
- Pytaj Praktykanta o uzasadnienie, dlaczego zrobił coś tak, a nie inaczej. Daj mu szansę na wybronię swoich racji.
- Opisz, co widziałeś w trakcie lekcji, zamiast krytykować, np. „Zauważyłem, że Piotrek nie wiedział, co zrobić z kserówką, którą od ciebie dostał”.
- Zdarzy ci się spotkać Praktykantów, którzy zgodzą się z twoimi uwagami, ale nie zmienią niczego w sposobie prowadzenia lekcji. W takim wypadku warto skupić się na konkretnych celach praktyki (np. odpowiednia emisja głosu, monitorowanie uczniów itd.) i poprosić Praktykanta, aby odniósł się pisemnie do tego, czy je osiągnął.
- Jeśli Praktykant uzna, że za niepowodzeniami jego lekcji stoją inne przyczyny (zły podręcznik, nieodpowiednia sala lekcyjna, źle dobrana grupa ludzi itd.) należy mu uświadomić, że w ostatecznym rozrachunku to on odpowiada za jakość lekcji. Nikt z nas nie pracuje w idealnych warunkach, ale wszyscy musimy sobie radzić.
- Jeśli Praktykanci będą niesłusznie entuzjastyczni wobec przeprowadzonych przez siebie lekcji, przeanalizuj z nimi raz jeszcze wszystkie cele lekcji, aby upewnili się, czy rzeczywiście zostały one osiągnięte. Ta technika sprawdzi się również w przypadku Praktykantów zbyt krytycznych wobec siebie.

Rodzice a zagadnienie interkulturowości

Sposób, w jaki rodzice podchodzą do kwestii inności kulturowej, będzie miał poważny wpływ na kształtowanie kompetencji interkulturowej ich dzieci. Postawy tolerancji i otwartości na inność będą kluczowym elementem ochrony dzieci przed negatywnym wpływem myślenia stereotypowego. W epoce zalewu informacji, w tym tych, które dotyczą kwestii kulturowych, palącą potrzebą jest nauczenie dzieci ich odpowiedniego, krytycznego odbioru. Ogromna rola rodziców będzie polegała na przygotowaniu dziecka na kontakt z innością, na racjonalizacji lęków przed tą innością i na budowaniu poczucia własnej tożsamości kulturowej.

Od najmłodszych lat należy nauczać dzieci o różnorodności świata, o tym jakie niesie to ze sobą korzyści oraz jakie mogą wiązać się z tym zagrożenia. Rolą rodziców jest zatem konsekwentne, ale i dyskretnie wprowadzanie dziecka w świat różnorodności kulturowej, myślenia krytycznego, negocjowania swoich racji i wyrażania własnego stanowiska. Należy przy tym zwracać uwagę na uprzedzenia i stereotypy rasowe, które kryją się niekiedy w pozornie niewinnych określeniach typu: „wycyganić”, „oszwabić”, czy „pożydzić”. Punktem wyjścia może być rozmowa na temat tzw. „polish jokes”, które są popularne w Stanach Zjednoczonych. To może uwrażliwić uczniów na stereotypy kulturowe i wzbudzić w nich empatię wobec osób dyskryminowanych.

Szkoła a zagadnienie interkulturowości

Najlepszym sposobem walki z problemami rasizmu, uprzedzeń i braku tolerancji wobec innych jest przekazanie uczniom odpowiedniej wiedzy i umiejętności interkulturowych, które doprowadzą do rozwinięcia postaw otwartości i tolerancji. Jest to ważne zadanie dla szkół i przedszkoli, które powinny od najmłodszych lat rozwijać u uczniów świadomość własnej tożsamości oraz odmienności rasowej i etnicznej. Pokazywanie uczniom innych kultur i uczenie ich, jak nawiązywać z nimi relacje, może odbywać się nie tylko na lekcji języka obcego. Tworzenie interkulturowych projektów w ramach ścieżek międzyprzedmiotowych może stanowić dla uczniów i nauczycieli z jednej strony „powiew świeżości” wobec szkolnej codzienności, a z drugiej powodować, że kształcenie interkulturowe jeszcze mocniej wybrzmi w świadomości uczniów.

Przykładami takich projektów, które można przeprowadzić z nauczycielami innych przedmiotów, mogą być:

- nawyki żywieniowe, styl życia, folder o moim mieście – edukacja przyrodnicza;
- muzyka z różnych stron świata/tańce ludowe – edukacja muzyczna;
- ankiety dotyczące innych kultur – edukacja matematyczna;
- sporty narodowe – wychowanie fizyczne;
- reprezentacje kultur w filmie, popularne programy telewizyjne – edukacja medialna;
- wymiany online, projekty na platformach internetowych – edukacja informatyczna.

